

Äldrenämnden

- Tid:** Torsdagen den 28 april 2022 kl. 08:30-12.20
- Plats:** Esplanaden, Länken, Stadshuset
- Beslutande:** Carin Nilsson (S), ordförande
Veronica Kerr (KD), 1:e vice ordförande
Åsa Bäckström (V), 2:e vice ordförande
Kuno Morén (S) §§ 46–53
Fredrik Valham (S) tjug. ers. för Kuno Moren §§ 55–57
Anneli Andersson (S)
Bo Johansson (S)
Lotta Holmberg (M)
Rebecca Sellstedt (V)
Åke Gustafsson (C)
Marianne Normark (L)
Lennart Frostesjö (MP)
- Övriga deltagare:** Se sidan två
- Utses att justera:** Veronica Kerr (KD), tisdagen den 3/5, 13:00
- Sekreterare:** ..... §§ 46–53, 55–57
Rosa Norberg, nämndsekreterare
- Ordförande:** .....
Carin Nilsson (S)
- Justerare:** .....
Veronica Kerr (KD)

**Umeå kommun
Äldrenämnden**

**Sammanträdesprotokoll
2022-04-28**

BEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ:	Äldrenämnden
Sammanträdesdatum:	2022-04-28
Anslaget har satts upp:	2022-05-04
Anslaget tas ner:	2022-05-27
Förvaringsplats:	Stadshuset, Skolgatan 31 A
Underskrift:	..... Rosa Norberg

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Fredrik Valham (S) §§ 46–53

Ronny Kassman (S)

Anneli Jonsson (S)

Bernth Olofsson (V)

Jerker Jansson (V)

Stina Fahlgren (C)

Mariam Salem (MP)

Ewa Jonsson (KD)

Tjänstepersoner

Nils Enwald, kanslichef/tf. äldreomsorgsdirektör

Emil Fridolfsdahl, nämndsekreterare

Rosa Norberg, nämndsekreterare

Camilla Söderlund, kommunikatör §§ 46–48

Ida Bergström, ärendehandledare § 47

Lina Rolén Nordin, utredare § 48

Peter Nordström, överläkare och professor på Umeå Universitet § 49

Ulla-Britt Kullh, verksamhetsledare Frivilligcentralen §§ 50–51

Daniel Levisson, statistiker Övergripande planering § 53

Susanne Huotari, enhetschef §§ 46–53, 55–57

Kristin Sundström, enhetschef §§ 46–53, 55–57

Yasmin Ismail Aden, praktikant §§ 46–53, 57

§ 46

Godkännande av dagordning

Beslut

Äldrenämnden godkänner förslaget till dagordning.

Marianne Normark (L) anmäler en övrig fråga, om varför personer inte tillåts att byta äldreboende.

Bernth Olofsson (V) anmäler en övrig fråga, om hur kommun och region arbetar med Nära vård och specialistsjukvård i egna hemmet.

§ 47

Redovisning av domar

Beslut

Äldrenämnden godkänner redovisningen.

Ärendebeskrivning

Ida Bergström, ärendehandledare redovisar meddelade domar för äldrenämnden.

§ 48

Diarienum: ÄN-2021/00180

**Yttrande över motion 35/2021 - Inför ett
individuellt anhörigstöd****Beslut**

Äldrenämnden beslutar att yttra sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2022-03-22 och föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Ärendebeskrivning

I en motion till Umeå kommunfullmäktige beskriver Kristdemokraterna att en stor del av vården och omsorgen som bedrivs i hemmen utförs av anhöriga, och att Umeå kommun erbjuder olika former av anhörigstöd såsom arvoderad anhörigvård, avlastning och samtalsstöd. Kristdemokraterna yrkar att ett individuellt anhörigstöd på max 3 000 kr per år införs, för att ytterligare stötta arvoderade anhörigvårdare. Kommunstyrelsen har begärt äldrenämndens yttrande över motionen.

Förvaltningens förslag till yttrande är daterat 2022-03-22.

Beslutsunderlag

Yttrande 2022-03-22
Motion 35/2021

Beredningsansvariga

Lina Rolén Nordin, utredare

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Äldrenämndens beslutsordning**Yrkande**

Veronica Kerr (KD), Lotta Holmberg (M) och Åke Gustafsson (C) yrkar bifall till motionen

Carin Nilsson (S), Åsa Bäckström (V) och Marianne Normark (L) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen och att motionen ska anses besvarad

Propositionsordning

Ordförande ställer Nilssons (S), m.fl. yrkande om bifall till tjänsteskrivelsen och att motionen ska anses besvarad mot Kerrs (KD), m.fl. yrkande om bifall till motionen

Ordförande finner att nämnden bifaller tjänsteskrivelsens förslag till beslut och att motionen ska anses besvarad

Reservation

Veronica Kerr (KD) reserverar sig till förmån för eget yrkande med följande motivering:

” Syftet med motionen är att uppmärksamma de personer som är anhörigvårdare idag och som tar ett stort ansvar för den vård som kommunen annars hade behövt utföra. Beräknad kostnad för att införa stödet är mycket liten, men symbolvärdet är så mycket större. Anhörigvårdare är en viktig del av Umeå kommuns äldreomsorg och här ska vi göra mer för att värna om de insatser som utförs samtidigt som vi synliggör arbetet som pågår i det tysta.”

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkande**

Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till motionen

Carin Nilsson (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen och att motionen ska anses besvarad

Propositionsordning

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag till beslut mot Veronica Kerrs (KD) yrkande för bifall till motionen

Ordförande finner att arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag till beslut och att motionen ska anses besvarad.

§ 49

Diarienum: ÄN-2022/00011

Information till äldrenämnden 2022 - Information om coronakommissionens rapport och sjuklighet i Västerbotten

Beslut

Äldrenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Peter Nordström, överläkare och professor vid Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering på Umeå Universitet, informerar om coronakommissionens rapport och sjukligheten i Umeå och Västerbotten.

Beredningsansvariga

Peter Nordström, överläkare och professor på Umeå Universitet

§ 50

Diarienum: ÄN-2022/00011

Information till äldrenämnden 2022 - Information om frivilligcentralen

Beslut

Nämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Ulla-Britt Kullh, verksamhetsledare, informerar om frivilligcentralen samt hur organisationen arbetar för att motverka ofrivillig ensamhet hos äldre. Frivilligcentralen rekryterar volontärer med olika ansvarsområden och förmedlar kontakten mellan äldre och volontärer.

Beredningsansvariga

Ulla-Britt Kullh, verksamhetsledare frivilligcentralen

§ 51

Diarienumr: ÄN-2022/00003

Ekonomirapport t.o.m. mars 2022**Beslut**

Äldrenämnden godkänner ekonomirapporten t. o. m. mars 2022

Ärendebeskrivning**Sammanfattning**

Äldrenämndens resultat för mars 2022 (+10,6 mnkr) förklaras av hemtjänst (+5,6 mnkr), gemensamma kostnader (+0,4 mnkr), betalningsansvar (+1,1 mnkr), öppen verksamhet ej bistånd (0,0 mnkr), vård- och omsorgsboende inklusive korttidsboende (+2,7 mnkr) samt hälso- och sjukvård (0,8 mnkr).

Äldrenämndens nettokostnader (283 mnkr) har ökat med 2,3 % (6 mnkr) i jämförelse med 2021. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 6,2 % (17 mnkr) vilket innebär för nämnden en positiv budgetavvikelse på +10,6 mnkr. Att nettokostnaderna inte ökat mer mellan åren beror i huvudsak på att nämnden erhållit statsbidrag för sjuklönekostnader för december 2021 tom mars 2022 med ca 8,7 mnkr. Mars är sista månaden ersättning för sjuklönekostnader utbetalas. En annan orsak är hemtjänsten, där ser vi inte någon ökning av antalet timmar utan det ligger kvar på ungefär samma nivå som 2021.

Till och med februari var det 11,1 mnkr bokfört som merkostnader till följd av pandemin (exklusive sjuklöner). Av detta var 2,8 mnkr på grund av inköp av skyddsutrustning samt 7,9 mnkr på grund av ökade personalkostnader. Ökade personalkostnader handlar främst om överanställningar för att säkra bemanningen.

Kostnaderna för sjuklöner har ökat med ca 4,1 mnkr i jämförelse med samma period 2021.

Äldreomsorgssatsningen budgeterats 2022 enligt den plan som nämnden beslutat om, det totala beloppet är 42,1 mnkr.

Vad gäller äldreomsorgslyftet är det bokfört ca 1,1 mnkr av det totala beloppet på 17,5 mnkr till och med februari. Ej förbrukade medel inom äldreomsorgslyftet kommer att återbetalas till Socialstyrelsen under 2023.

Betalningsansvar

Betalningsansvaret har ett överskott på +1,1 mnkr vilket beror på att den nya betalningsansvarsmodellen som införts 2022.

Hemtjänst

Resultatet för hemtjänsten +5,6 mnkr beror på att antalet beviljade timmar fortsatt ligger lågt, det ligger på 87 % i förhållande till budget. Timmarna har minskat med 1,2 % jämfört med 2021 och 14% jämfört med 2019 då pandemin började.

Antalet personer har däremot ökat och ligger 3,2 % högre än ifjol, vilket innebär att vi nästan ligger på samma nivå som 2019.

Hemtjänsten har erhållit 2 mnkr i sjuklönekostnader för perioden dec 2021-mars 2022 som tillfälligt påverkar resultatet positivt.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvård i hemmet har ett överskott på 1 mnkr för perioden. Det är ett stort behov av verksamheten och antalet hembesök har varit många fler än vad budget medger (111 %). I jämförelse med 2021 är snittet personer 30 fler i år. Ett sätt att möta behovet har varit att införa medicingivare. I snitt under 2022 har det varit 99 medicingivare införda och kostnaderna beräknas ha kunnat minskas med ungefär 1,7 mnkr på grund av det. Merkostnader på grund av pandemin bedöms vara ca 0,5 mnkr för perioden.

Hälso- och sjukvård i särskilt boende har ett underskott på -0,2 mnkr vilket i huvudsak beror på högre personalkostnader än budget. Underskottet består främst av övertidsersättning då verksamheten har stora svårigheter att få timvikarier.

Sommarrekryteringen har påbörjats både inom hemsjukvården och hälso- och sjukvård i särskilt boende, verksamheterna signalerar redan nu stora svårigheter att få ihop bemanningen till sommaren. Prognosen är att verksamheten kommer att få ett underskott i år på -8 mnkr.

Vård- och omsorgsboende samt korttidsboende

Vård- och omsorgsboende inklusive korttidsboende har ett överskott på +2,7 mnkr tom mars. Under årets första månader har vård- och omsorgsboende haft mycket hög sjukfrånvaro till följd av pandemin samt stora svårigheter med vikarieanskaffning. Detta har resulterat i en ökning av övertidskostnaderna som har fördubblats jämfört med samma period i

fjol. Även sjuklönekostnaderna har ökat med 1,8 mnkr jämfört med 2021. Verksamheten har inför 2022 fått en utökad budget på 20 mnkr för höjd grundbemanning dagtid.

Verksamheten har erhållit 6 mnkr i intäkter för sjuklönekostnader för perioden dec 2021-mars 2022. Under perioden har verksamheten erhållit 4,4 mnkr från äldreomsorgssatsningen.

Öppen verksamhet ej bistånd

Verksamheten har ingen budgetavvikelse tom mars. Verksamheten börjar återhämta sig efter pandemin och växelvården börjar återgå till normalnivå. Uppstarten av Seniortorget drevs i projektform under 2021. Projektet avslutades 31/12 och driften av Seniortorget ingår sedan dess som ordinarie verksamhet inom prevention.

Gemensamma kostnader

Överskottet på gemensamma kostnader +0,4 mnkr beror på budgeten för oförutsedda kostnader och överskott på politisk verksamhet på ca 0,3 mnkr. Efter inventeringen av skyddslagret så framgick det att värdet av artiklarna som är inköpt under 2020 och ej förbrukade uppgick till ett värde av 6,7 mnkr, detta belopp bokades över till 2022. Eftersom nämnden inte kommer att erhålla motsvarande statsbidrag som 2020 för Covid innebär det att skyddslagret kommer att ha en resultatpåverkan under 2022. Dock beräknas det få mindre påverkan än vid förra månadsrapporten.

Årsprognos

Årsprognosen för 2022 är justerad mellan verksamheterna men fortfarande beräknad till 0,0 mnkr. Prognosen baseras på att den nya betalningsansvarsmodellen kommer minska nämndens kostnader, lågt antal timmar inom hemtjänsten samt en osäkerhet när det gäller rekrytering av sjuksköterskor under sommaren. Vård- och omsorgsboende kommer få ökade kostnader pga. införande av trygghetsskapande teknik. Gemensamma kostnader beräknas få en negativ budgetavvikelse pga. skyddslagret.

Beslutsunderlag

Ekonomirapport mars 2022

Beredningsansvariga

Pernilla Henriksson, äldreomsorgsdirektör
Nils Enwald, kanslichef
Jan Sjöstedt, controller

§ 52

Diarienumr: ÄN-2022/00015

Äldreomsorgsdirektören informerar**Beslut**

Äldrenämnden har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Nils Enwald, tillförordnad äldreomsorgsdirektör, informerar nämnden om aktuella frågor i förvaltningen.

Nämnden delges statistik om antal coronasmittade personal och brukare i vård- och omsorgsboende, hemtjänst samt inom hälso- och sjukvård. Smittläget både bland brukare och personal har minskat i mars jämfört med februari.

Nämnden delges även aktuell rekryteringsstatus för sommaren 2022 vad gäller omsorgspersonal respektive legitimerad personal. Rekryteringscentrum genomför löpande insatser för att locka fler kandidater till rekryteringen, exempelvis genom olika annonser och kampanjer.

§ 53

Diarienum: ÄN-2022/00011

Information till äldrenämnden 2022 - Information om bostadsförsörjningsprogram

Beslut

Äldrenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Daniel Levisson, statistiker Övergripande planering, informerar om bostadsförsörjningsprogrammet och vad som är nytt i programmet under våren och hösten. Nämnden delges information om planering, mål och åtgärder samt fokusområden för programmet.

Beredningsansvariga

Daniel Levisson, statistiker Övergripande planering

§ 55

Diarienumr.: ÄN-2022/00074

Inriktningsbeslut samisk enhet inom vård- och omsorgsboende**Beslut**

Äldrenämnden beslutar att en samisk enhet inom vård- och omsorgsboende ska inrättas.

Ärendebeskrivning

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk innehåller bestämmelser om nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk, förvaltningsområden och rätten att använda minoritetsspråk hos förvaltningsmyndigheter och domstolar samt bestämmelser om äldreomsorg. Umeå kommun ingår i förvaltningsområdet för samiska sedan 2010, finska sedan 2011 och meänkieli sedan 2019 efter beslut i kommunfullmäktige.

Att ingå i förvaltningsområde innebär att kommunen har särskilda skyldigheter mot minoritetsgrupperna. 2018 skärptes lagen så att en kommun som ingår i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska (18 §). Kommunen ska inom ramen för sådan omsorg som erbjuds beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Kommunen ska även informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad.

En finsk enhet med 10 boendeplatser finns sedan 2015 på Ersboda vård- och omsorgsboende. På enheten finns delvis finskspråkig personal och det sker aktiviteter för att bevara identitet och kultur. Bland annat finns en bastu tillgänglig.

En enkät till äldre personer som identifierar sig som samer gick ut under sensvåren 2021 och besvarades av 10 personer (8 kvinnor, 2 män), 3

personer mellan 55-64 år och 7 personer 64-79 år. Av de svarande ansåg 90 % att det är viktigt med en särskild enhet med samisk inriktning på vård- och omsorgsboende. Samtliga svarande ansåg att det viktigaste på en sådan enhet är att personalen har kunskap om samisk kultur och kulturella symboler. 90 % ansåg även att det är viktigt att kunna välja samisk mat samt att samiska högtider uppmärksammas. 50 % ansåg att det är viktigt att boendemiljön har samiska inslag och 30 % ansåg att det är viktigt att personalen kan tala samiska. Även om det var få svaranden på enkäten är det samstämmigt med önskemål som under lång tid framkommit och diskuterats på kommunens och äldreomsorgens öppna samråd med samer samt referensgruppen kring äldreomsorg och samiska frågor.

En arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner inom äldreomsorgsförvaltningen från vård- och omsorgsboende, lokalplanerare inom äldreomsorgen samt Utredning och prevention äldre har utifrån dessa önskemål och behov berett frågan om tillskapande av en särskild samisk enhet.

Arbetsgruppen har identifierat Tegs vård- och omsorgsboende som ett lämpligt objekt. Det är ett vård- och omsorgsboende som är anpassat och tillbygg i etapper med flyglar placerade närmast älven. Enheten som är tilltänkt benämns Enhet J och är en fristående mindre fastighet på tomten med egen entré och mindre utemiljö. Enheten har för närvarande 8 boendeplatser, men saknar adekvata personalutrymmen, så en framtida samisk enhet kommer därför ha 7 boendeplatser tillgängliga. Nuvarande personer som bor på enheten kommer att evakueras under ombyggnationerna, främst inom Tegs vård- och omsorgsboende. Personerna kommer även erbjudas permanent flytt inom boendet eller andra enheter om de inte vill flytta tillbaka när den samiska enheten är klar.

Gällande färgsättning, inredning och utformning av utemiljö bör utformningen ske i samplanering med kommunens och äldreomsorgens minoritetssamordnare för samiska frågor och tillsammans med referenspersoner från de samiska äldre så lokalerna blir välkomnande och representativa.

Vad gäller utemiljö så behöver den anpassas något för att tillgodose en miljö som kan relateras till samisk kultur där naturkänsla och eld är viktiga aspekter. Önskvärt är en utemiljö med en eldstad med bänkar runt för helårsnyttjande och ett vindskydd i samband med eldstaden som ger såväl skydd som integritet i utemiljön. Utemiljön ska i sin utformning även säkra så brukare med demens kan vistas utomhus med upplevelse av självständighet och trygghet. Viktigt blir är att utformning av utemiljön ger förutsättningar till att nås via altan och snöröjs under vintern så rullstolar kan placeras runt eldstaden vid behov.

Vad gäller inomhusmiljön så behöver en anpassning göras till samisk färgsättning och uttryck i de allmänna ytorna dvs. samvaro/måltidsmiljö, hall, entré. Respektive lägenhet ska motsvara en ordinarie bostad i ett vård- och omsorgsboende och blir upp till den enskilde att inreda. Den samiska färgsättningen av rött, blått, grönt och gult ska harmoniseras i ytorna tillsammans med tex. fototapeter eller andra attribut. Upplevelsen av inomhusmiljön ska respektera samisk kultur men med en känsla av ett modernt vård- och omsorgsboende för långsiktig nyttjande och ska passa våra kommande brukare under lång tid framåt.

Inventarierna i inredningen kommer att därefter planeras utifrån det färgsättning. Äldreomsorgen ansvarar för planeringen av inventarier utifrån upphandlat sortiment och i samspel med minoritetssamordnare och i dialog med samiska äldre i Umeå. Umeå kommun Fastighet ansvarar för anpassningar och färgsättningar av lokalerna och utemiljö. Den samiska kulturens attribut av konst och andra föremål för att tillskapa en harmonisk bomiljö ansvarar äldreomsorgen för.

Planen är att den samiska enheten ska stå klar och öppna upp senast under våren 2023.

Beredningsansvariga

Nils Enwald, kanslichef
Åsa Jernbom, lokalplanerare

Beslutet ska skickas till

Åsa Jernbom
Christina Lundgren, fastighetschef, Umeå kommun Fastighet

§ 56

Diarienumr: ÄN-2022/00010

**Anmälan av delegerade beslut/anmälningssärenden
2022 - Anmälan av delegerade
beslut/anmälningssärenden april****Beslut**

Äldrenämnden godkänner redovisningen av anmälningssärendena och de delegerade besluten

Ärendebeskrivning

Beslut som tagits på delegation från nämnden och ärenden som ska anmälas till nämnden redovisas här med.

Beslutsunderlag**Delegerade beslut**

Delegationsbeslut om tillförordnad äldreomsorgsdirektör Nils Enwald, dnr: ÄN-2022/00004-1

Beslut om kurser och konferenser, protokollsutdrag från äldrenämndens arbetsutskott § 42, dnr: ÄN-2022/00009-8

Anmälningssärenden**Sekretessärenden**

Tillsynsärende 3.4.1-00774/2021-3 – Beslut avslut från Inspektionen för vård och omsorg, dnr: ÄN-2021/00050-10

Tillsynsärende 3.4.1-60597/2020-2 - Beslut avslut från Inspektionen för vård och omsorg, dnr: ÄN-2020/00196-10

Anmälan om klagomål enligt patientsäkerhetslagen, dnr: ÄN-2021/00112-9

Allmänna ärenden

Anmälan av personuppgiftsincident till Integritetsskyddsmyndigheten, dnr: ÄN-2022/00084-1

Samråd vård och omsorg 2022 (protokoll från sammanträde 2022-03-16),
dnr: ÄN-2022/00037–1

Tekniska nämndens beslut § 45 och utredningsuppdrag – nytt vård- och
omsorgsboende planeringsperioden 2025–2028, dnr: ÄN-2022/00089–1

Handlingsplan mot halverad barnfattigdom – Beslut från
kommunfullmäktige, protokollsutdrag § 65, dnr: ÄN-2020/00090–8

Information från patientnämnden om avslutade ärenden 2022, dnr: ÄN-
2022/00108–1

Öppna sammanträden – protokollsutdrag från kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott § 120, dnr: ÄN-2020/00086–14

Beredningsansvariga

Rosa Norberg, nämndsekreterare

Emil Fridolfsdahl, nämndsekreterare

§ 57**Övriga frågor**

Marianne Normark (L) anmäler en övrig fråga om varför personer inte tillåts att byta äldreboende. Enhetschef Ida Bergström svarar att personens behov främst ska tillgodoses på det aktuella vård- och omsorgsboendet. Det finns inget internt kösystem för byte av äldreboende, men det kan bli aktuellt i särskilda fall om personens behov inte kan tillgodoses.

Bernth Olofsson (V) anmäler en övrig fråga om hur kommun och region arbetar med Nära vård och specialistsjukvård i egna hemmet. Tf. äldreomsorgsdirektör svarar att nämnden kommer att få information om pågående arbete inom detta område längre fram.